Gemeente Gennep

Notitie uitgangspunten Inzet welzijnswerk 2023 en verder

1. Aanleiding, huidige situatie, doelstelling

1.1 Aanleiding
1.2 Vraagstelling en werkwijze
1.3 Inzet welzijnswerk 2022
1.4 OMO-beleid: visie op sociaal domein en de 4 hoofdlijnen van het beleid

2 welzijnswerk: doelstelling, rol, positie

2.1 Maatschappelijke rol van welzijnswerk?
2.2 Rol en positie van het welzijnswerk in Gennep
2.3 Rol welzijnswerk, uitgaan van de 4 doelen OMO-beleid

3 Samenwerking met gemeente

3.1 Partnerschap
3.2 Aansturing
3.3 Verwachtingen welzijnswerk
3.4 Monitoren voortgang
3.5 Monitoren samenwerkingsrelatie en presteren op gemeentelijke ambities

4 Planning en vervolg

1 Aanleiding, huidige situatie, doelstelling

1.1 Aanleiding en vraagstelling

De gemeente Gennep heeft in 2013 met Synthese een overeenkomst afgesloten voor de uitvoering van welzijnswerk. Deze overeenkomst is sindsdien enkele malen verlengd maar loopt nu af op 31-12-2022. De gemeente heeft aangekondigd zich in 2022 te beraden op de samenwerkingsrelatie voor 2023 en verder en heeft Synthese hiervan ook op de hoogte gesteld.
Naast deze praktische aanleiding is er de wens bij de gemeente om na te gaan of de huidige inzet van de welzijnsorganisatie nog past bij de ontwikkelingen in de samenleving, de uitgangspunten van het OMO beleid en de prioriteiten in het gemeentelijke sociaal beleid die voor de huidige coalitieperiode zijn geformuleerd.

Vraagstelling: Wat verwachten we van de inzet van het welzijnswerk voor 2023 en verder?

1.2 Werkwijze

De inzet van het welzijnswerk vanaf 2023 is in het 2e kwartaal van 2022 in een aantal interne sessies besproken met de beleidsmedewerkers van afdeling inwoners van de gemeente Gennep. Daarnaast is hierover een gesprek gevoerd met de dorps- en wijkraden en de dorps- en wijkverbinders.

1.3 Inzet welzijnswerk 2022

Binnen de huidige overeenkomst voor welzijnswerk voert Synthese de volgende activiteiten uit:
- algemeen maatschappelijk werk 80,5 uur per week (3.782 uur p/j)
  - papieren brigade
  - mantelzorgondersteuning
  - project buurten
- opbouwwerk 24 uur per week (1.128 uur p/j)
- jeugd- en jongerenwerk. 20 uur per week (940 uur p/j)

De kosten voor de uitvoering van de overeenkomst bedragen in 2022 € 470.300.

- Tot 1 januari 2022 maakten medewerkers van Synthese onderdeel uit van het Team Toegang. Per 1 januari 2022 is het algemeen maatschappelijk werk een zelfstandig team onder de verantwoordelijkheid van Synthese dat nauw samenwerkt met het Team Toegang.
- De papieren brigade, mantelzorgondersteuning en het project buurten vallen onder het algemeen maatschappelijk werk.
- Naast individuele ondersteuning biedt Synthese ook groepsondersteuning aan.

1.4 OMO-beleid: visie op sociaal domein en de 4 hoofdlijnen van het beleid.

De OMO-visie is in 2020 geformuleerd en in 2021 in het OMO-uitvoeringplan verder geconcretiseerd. Uitgangspunten zijn:
- verschuiving van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’. De nadruk ligt hierbij op het stimuleren en versterken van de kracht van de gemeenschap en de individuele inwoners.
- als het nodig is kunnen inwoners rekenen op ondersteuning.

- ruimte geven aan inwoners en organisaties: verantwoordelijkheid van inwoners en de onderlinge verbondenheid versterken.
- integraliteit: een visie voor het hele sociaal domein, verbindingen leggen met ruimte, sport, kunst, veiligheid.

Deze visie is uitgewerkt in 4 hoofdlijnen voor de uitvoering van het OMO-beleid:
- vergroten van de kracht van de inwoners en de gemeenschap;
- investeren in preventieve en positieve gezondheid;
- kwetsbare inwoners worden ondersteund;
- we werken aan een inclusieve samenleving.

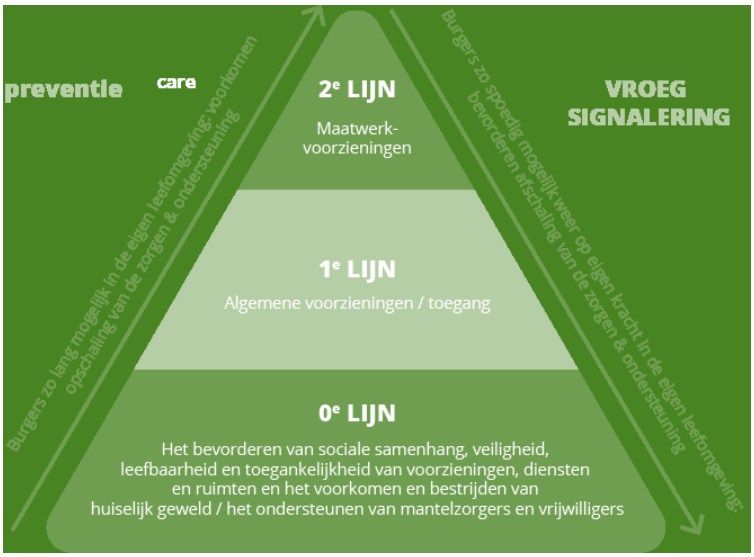
2. Doelstelling welzijnswerk, rol, positie

2.1 Waar staat het welzijnswerk voor?

Welzijnswerk richt zich van oudsher op de volgende doelstellingen:
- versterken van leefbaarheid in de buurt en sociale samenhang;
- bestrijden van sociale uitsluiting;
- sociale activering.

Deze doelstellingen liggen in lijn met de OMO-visie zoals weergegeven in § 1.4.

Het speelveld voor het welzijnswerk is enorm veranderd sinds de decentralisaties in het sociaal domein in 2015 en de daarmee gepaard gaande uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden van de gemeente.
In het OMO-uitvoeringsplan is grafisch weergegeven wat de gemeente in het sociaal beleid nastreeft:

Het welzijnswerk neemt in deze figuur de optiek van de gemeente een *positie in op het snijvlak van de nulde en eerste lijn*.
Het welzijnswerk draagt er aan bij dat problemen zoveel als mogelijk worden opgelost in de basis.

Dat gebeurt door middel van:
- *Preventie:* voorkomen dat inwoners een beroep doen op dure maatwerkvoorzieningen. Voorbeeld: de leefbaarheid in de buurt wordt bevorderd zodat mensen langer gezond en actief blijven.
- A*fschalen:* inzetten van algemene voorzieningen in plaats van duurdere maatwerkvoorzieningen, of een combinatie van maatwerk- en algemene voorzieningen. Voorbeelden:
  - een inwoner neemt deel aan activiteiten in het buurtcentrum en hoeft daardoor geen gebruik te maken van geïndiceerde dagopvang (begeleiding groep);

- een inwoner die dreigt uit te vallen door schulden, verlies van een dierbare of sociaal isolement voert gesprekken met maatschappelijk werker en kan daarna op eigen kracht weer verder;
- combinatie: een inwoner heeft te maken met beginnende dementie. In overleg met Team toegang wordt een leefzorgplan opgesteld waarin wordt geregeld dat de persoon naar geïndiceerde dagopvang kan, en dat de mantelzorger wordt ontlast door inzet van een vrijwilliger uit de buurt die eens per week langskomt om te helpen. Deze vrijwilliger wordt gevonden in het netwerk van het welzijnswerk en wordt vanuit daar ook ondersteund met deskundigheidsbevordering en coaching. Verder neemt de mantelzorger deel aan gesprekstafels voor mantelzorgers die regelmatig worden georganiseerd in het buurthuis.

2.2 Rol en positie van het welzijnswerk in Gennep

De doelen uit het OMO-beleid zal de gemeente in samenwerking met alle maatschappelijke partners moeten realiseren. Niet voor niets is de titel van het nieuwe collegeakkoord 2022 – 2026 dan ook: '*Samen verder bouwen'.*
De rol van de gemeente hierin is "*Niet meer een overwegend leidende rol, maar meer faciliterend, ondersteunend en adviserend" (OMO-visie 2020).*

Het welzijnswerk heeft bij het gezamenlijk realiseren van het hoofddoel uit het OMO-beleid, het realiseren van een vitale Gennepse samenleving, twee specifieke taken:
1. versterken van buurtkracht / kracht van de samenleving.
2. bieden van laagdrempelige, kortdurende ondersteuning.

Om de rol op het snijvlak van ode en 1ste lijn goed in te kunnen vullen verwachten wij van het welzijnswerk in het algemeen:
- *samenwerking formeel – informeel*: goede samenwerking van de professionals met informele organisaties met een zorg-, ondersteunings- of hulptaak: vrijwilligerswerk, mantelzorg, dorps- en wijkraden, bewonersinitiatieven, stichtingen / verenigingsleven / belangenorganisaties.
- *goede afspraken over onderlinge doorverwijzing*: vragen van inwoners kunnen overal binnenkomen. Bij een dorpsondersteuner, bij het Team Toegang of bij een medewerker van de welzijnsinstelling. Maar ook bij de woningbouwcorporatie, de wijkagent, de huisarts of de buren. Cruciaal is een goed netwerk waarin iedereen weet wat men van elkaar kan verwachten en welke vraag waar thuishoort. Dat is een kwestie van elkaar kennen en elkaar weten te vinden en wordt mede bevorderd door het hebben van een goede sociale kaast (Konnect Kever).
  Alleen dan kan er goed gewerkt worden aan preventie en signalering, en alleen dan kan er goed worden opgeschaald en afgeschaald. [1]

2.3 Rol welzijnswerk, gerelateerd aan de 4 doelen OMO-beleid

Als we uitgaan van de 4 hoofddoelstellingen van het OMO-beleid, dan verwachten we het volgende van de inzet van het welzijnswerk:

[1] Zie ook de bijlage in het OMO-uitvoeringsplan waarin een inventarisatie is opgenomen van het voorliggende veld, alle voorzieningen in de gemeente Gennep die zonder indicatie toegankelijk zijn.

1. Positieve gezondheid

Positieve gezondheid is het gedachtengoed waar in het brede sociale domein van uit wordt gegaan. Dit ligt aan de basis van alle activiteiten die door het welzijnswerk worden ingezet: de nadruk ligt op versterken van veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van mensen in plaats van de focus te leggen op beperkingen of ziekte.

Inzetten op:
- verminderen van eenzaamheid;
- algemene voorzieningen in de buurt die door inwoners of samen met inwoners worden opgezet;
- aansluiting met huisartsen: betere aansluiting met (en doorverwijzing naar) de inwonerinitiatieven op sociaal vlak mogelijk maken, als alternatief voor medisch handelen.

2. Versterken sociale kracht

Het welzijnswerk zet in op het benutten, vergroten en versterken van buurtkracht en het stimuleren en vergroten van het probleemoplossend vermogen van mensen en organisaties in de wijken en dorpen.
De gemeente verkent i.s.m. het welzijnswerk en andere maatschappelijke partners, welke mogelijkheden er zijn om algemene voorzieningen tot stand te brengen.

Dit zal overigens altijd van onderop, vanuit de sociale basis tot stand moeten komen: op initiatief van en in samenspraak met de inwoners en het informele circuit (vrijwilligersorganisaties, bewonersinitiatieven, verenigingsleven etc.). De gemeente en de professionals faciliteren hierin, maar het wordt gedragen vanuit de wijk zelf. Waar mogelijk ook inzet en betrokkenheid van ervaringsdeskundigen.
Een voorbeeld is een wijk(ontmoetings)centrum, waar verschillende activiteiten plaatsvinden voor en door wijkbewoners. In een vitaal ontmoetingscentrum ontstaan kansen om kwetsbare inwoners zoals mensen met beginnende dementie of ggz-doelgroep bij de activiteiten te betrekken.

We verwachten dat het welzijnswerk initiatieven vanuit de samenleving stimuleert, ondersteunt en faciliteert zonder het van de inwoners “over te nemen”. De samenwerking tussen professionals (formeel) en inwoners, vrijwilligers en dorps- en wijkraden (informeel) is hierbij van groot belang.

Inzetten op:
- ondersteunen van dorps- en wijkraden bij het vitaal houden/maken van hun dorp of wijk;
- “aanjagen”, ondersteunen en bevorderen van inwonersinitiatieven;
- (strategisch) meedenken over de ontwikkeling en toekomstbestendig van gemeenschaps-accommodaties;
- ondersteunen informele structuur, o.a. het vrijwilligerswerk.
- ontwikkelen informele alternatieven voor jeugdzorg, zoals bv. buurtgezinnen of inzet vrijwilligers die gezinnen kunnen ondersteunen met raad en daad.

3. Kwetsbare inwoners: ondersteunen waar nodig

De gemeente biedt vanuit de wettelijke kaders (Wmo, Jeugdwet, participatiewet, schulddienstverlening, Inburgeringswet, Wet verplichte GGZ) ondersteuning aan inwoners waarvoor dat echt nodig is, zodat niemand de aansluiting met de samenleving verliest (OMO-uitvoeringsplan 2021).

De opgave voor het welzijnswerk ligt er in om door inzet van algemeen toegankelijke kortdurende ondersteuning (individueel of in groepsverband) waar mogelijk te *voorkomen* dat inwoners een beroep moeten doen op geïndiceerde hulp
Voorwaarde hierbij is tijdige signalering: het probleem aanpakken op het moment dat het nog beheersbaar is, denk aan schuldenproblematiek of overbelasting mantelzorgers. Ook hier is goede onderlinge samenwerking met en doorverwijzing naar andere partijen van groot belang.

In sommige gevallen is "opschalen" van hulpverlening wenselijk of noodzakelijk en hoort bij de functie van het welzijnswerk: als een inwoner in beeld komt en bij doorvragen blijkt dat er sprake is van ernstige problematiek, dient iemand snel te worden doorgeleid naar professionele hulp. Dat is ook een vorm van preventie: voorkomen dat iemand situatie volledig uit de hand loopt en dat iemand bv. op straat komt te staan of zichzelf of mensen om zich heen iets aandoet.

Verder kan het beroep op geïndiceerde hulp worden verminderd door te kijken naar oplossingen die een combinatie bieden van inzet van een algemene en een maatwerkvoorziening, zoals eerder geschetst in 2.1.
Een goede afstemming met Team Toegang van de gemeente is hierin cruciaal. [2]

Inzetten op:

- Kortdurende ondersteuning in de vorm van individuele gesprekken (streven is maximaal 5 gesprekken) of in de vorm van deelname aan gespreksgroep.
- Jeugd
  De gemeente staat aan de lat om hulp te organiseren voor kinderen, jongeren en hun opvoeders vanuit de gedachte "één gezin, één plan, één regisseur".
  Samen met de regiogemeenten werkt Gennep aan een transformatieplan jeugdzorg. Belangrijk onderdeel hiervan zijn de preventieprogramma's. Met verschillende activiteiten bouwt de gemeente i.s.m. maatschappelijke partners voort op het bestaande hechte netwerk voor de preventie in de jeugdzorg
- Mantelzorg
  Door ontwikkelingen als vergrijzing en langer zelfstandig thuis wonen zal het beroep op mantelzorgers in de komende jaren verder toenemen.
  De uitdaging is hoe we ervoor gaan zorgen dat mantelzorgers duurzaam in staat zijn om ondersteuning te bieden zonder dat zij overbelast raken. Hiervoor is een breed scala van inzet nodig zoals: verbetering van de samenwerking en afstemming tussen mantelzorgers en zorgprofessionals, inzet van (vrijwillige) respijtzorg, lotgenotencontact, kennis en voorlichting over waar je terecht kan met bepaalde vragen of over bepaalde ziektebeelden (hoe ga ik om met iemand met dementie?). Ook aandacht voor jonge mantelzorgers is wenselijk.

4. Inclusief beleid
Inclusiviteit betekent dat iedereen mee kan doen in en aan de samenleving.
De opgave hierin is vooral dat de samenleving toegankelijk[3] moet zijn voor iedereen. Dat vraagt om het versterken of ondersteunen van de eigen kracht van inwoners om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Maar het vraagt vooral ook om een samenleving die open staat voor

[2] (Zie OMO uitv.plan 4.11 We hanteren ook voor het inzetten van algemene en collectieve voorzieningen het leefzorgplan en betrekken daarin ook positieve gezondheid
[3] Hier gaat het om toegankelijkheid in de brede zin, niet alleen fysieke toegankelijkheid.

deelname van iedereen. Geen aparte activiteiten voor speciale doelgroepen, maar mensen met een beperking nemen zoveel als mogelijk deel aan reguliere activiteiten bij een vereniging, bij een sportclub, in het buurt- of dorpshuis en tijdens een cultureel evenement. Bij het organiseren van activiteiten wordt hiermee rekening wordt gehouden. Er worden geen onnodige drempels opgeworpen die ervoor zorgen dat mensen niet kunnen deelnemen.

Een belangrijke drempel die ervoor zorgt dat mensen worden buitengesloten is laaggeletterdheid. Laaggeletterheid gaat om het beheersen van de basisvaardigheden: taal-, reken- en digitale vaardigheden. Met voldoende beheersing van deze basisvaardigheden kan iemand zich zelfstandig redden in de maatschappij. Inwoners van Gennep kunnen gebruik maken van een divers aanbod om hun basisvaardigheden te verbeteren. Belangrijkste aanbeveling is hier echter gericht aan de rest van de samenleving: communiceer duidelijk.

Inzetten op:
- Ondersteunen van bewonersinitiatieven en het faciliteren van ontmoeting in wijken en kernen, met aandacht voor inclusiviteit.
- Inzet op het ondersteunen van inwoners die als gevolg van laaggeletterdheid in de problemen dreigen te komen in het contact met instanties of bij het op orde brengen van hun eigen administratie.

3. Samenwerking met gemeente

3.1 Partnerschap

De gemeente en het welzijnswerk zijn partners in het realiseren van de maatschappelijke doelstellingen uit het OMO-beleid.

Partnerschap houdt in dat beide partijen vanuit een eigenstandige positie nauw met elkaar samenwerken en op elkaar aangewezen zijn:

- het welzijnswerk is afhankelijk van de gemeente als opdrachtgever / subsidiënt die bepaalt aan welke doelstellingen voldaan moet worden. De gemeente is ook eindverantwoordelijk op basis van de wettelijke taken in het sociaal domein en dient jaarlijks verantwoording af te leggen over hoe de beschikbare middelen zijn ingezet.
- de welzijnsorganisatie is, als onafhankelijke organisatie met een eigenstandige rol, partner maar geen verlengstuk van de gemeente. Het welzijnswerk is voor de gemeente en belangrijke maatschappelijke partij met de expertise en menskracht (de uitvoerende “handjes”) en draagt daarmee bij aan het realiseren van de doelstellingen van de gemeente in het sociaal domein.

Partnerschap is gebaseerd op onderling vertrouwen. Gemeente en het welzijnswerk zijn gespreks- en samenwerkingspartners die hetzelfde doel nastreven: zorgen voor een vitale Gennepse gemeenschap.
Partnerschap houdt ook in dat beide partijen elkaar scherp houden: de gemeente spreekt de welzijnsorganisatie er op aan als er signalen binnenkomen dat er iets niet goed gaat bij de uitvoering van de activiteiten.
Het welzijnswerk heeft een rol en taak om ontwikkelingen in de samenleving te signaleren of agenderen. De medewerkers van de welzijnsorganisatie zijn daarmee de “oren en ogen” in de Gennepse samenleving, houden de vinger aan de pols en kaarten knelpunten aan bij de gemeente. Deze ontwikkelingen worden besproken en leiden tot bestendiging van beleid of tot nieuwe keuzes.

3.2 Aansturing gemeente

De accounthouder van de gemeente heeft de centrale rol in de aansturing van de welzijns-organisatie met als taken:

- eerste aanspreekpunt;
- verantwoordelijk voor maken van de afspraken over de inzet van de medewerkers van de organisatie;
- monitoren van de voortgang van de afgesproken werkzaamheden;
- verantwoordelijk voor de jaarlijkse cyclus van subsidieaanvraag, jaarverslag, voortgangsrapportages, begroting.
- opzetten en organiseren van overlegstructuur

Er wordt gewerkt met de volgende overlegstructuur:

- twee keer per jaar een werkateliers waar inhoudelijk wordt ingegaan op de (voortgang) van de activiteiten en waar beleidsmedewerkers van de gemeente (jeugd, Wmo, participatie) en medewerkers van de welzijnsinstelling aan deelnemen.
  Input voor de werkateliers zijn de gemaakte afspraken, de voortgang en vragen van de beleidsmedewerkers en medewerkers Team Toegang.

- twee keer per jaar bestuurlijk overleg met de wethouder: input zijn de uitkomsten van de werkateliers en maatschappelijke ontwikkelingen die om aandacht vragen.

3.3 Subsidieverzoek

Formuleer op basis van deze notitie een concreet aanbod voor de inzet van welzijnswerk in de vorm van een subsidieverzoek waarin ingegaan wordt op twee hoofdvragen:

1. Algemeen: waar staat de organisatie voor en wat gaat het welzijnswerk bijdragen aan de realisatie van de OMO-doelstellingen van de gemeente in de periode 2023 – 2026.

2. Welke activiteiten worden er ingezet? Waar mogelijk met welke concrete resultaten en/of activiteiten.

   - voor welk maatschappelijk probleem gaat dit product/dienst/activiteit een oplossing bieden?
   - beschrijving van de activiteit / het product
   - welke trends en ontwikkelingen worden er verwacht?
   - speerpunten voor de inzet in 2023.
   - welke resultaten gaat dit opleveren en wat zijn de indicatoren aan de hand waarvan wordt bepaald of dat is gelukt?

3.4 Monitoren voortgang

De voortgang van de werkzaamheden wordt gemonitord door de overlegstructuur die in 3.2 is weergegeven.
De welzijnsinstelling levert periodiek een voortgangsrapportage aan bij de gemeente als basis voor bespreking in de werkateliers.
Binnen de gemaakte afspraken over de inzet van producten is ruimte om te schuiven.
Als gaandeweg het jaar blijkt dat er meer vragen binnenkomen naar een bepaalde dienst vanwege een actuele maatschappelijke ontwikkeling dan kan er worden bijgestuurd.
Als de afwijking ten opzichte van de overeengekomen ureninzet groter is dan 10 % neemt de instelling hierover van te voren contact op met de ambtelijk accounthouder om toestemming te vragen voor deze afwijking van de afspraken.

3.5 Monitoren samenwerkingsrelatie en presteren op gemeentelijke ambities
In het verleden is tussen gemeente en Synthese gewerkt op basis van een openbare aanbesteding. We opteren voor een subsidierelatie om zo het in 3.1 benoemde partnerschap te versterken.
Waar bij een (openbare) aanbesteding de marktwerking zorgt dat de toeleverende partij uitgedaagd wordt om maximaal te presteren is dit mechanisme bij een één op één subsidierelatie zoals die wordt voorgestaan minder aanwezig. Het is daarom belangrijk om duidelijke afspraken te maken die waarborgen dat voor de gemeente sprake blijft van effectieve en efficiënte besteding van middelen.

Als onderdeel van het subsidieverzoek verwachten we daarom dat Synthese jaarlijks haar presteren op samenwerking en haar bijdrage aan de gemeentelijke ambities evalueert. Hierbij wordt aangegeven op welke manier en volgens welke methode gewerkt wordt.
De evaluatie geeft inzicht in:

- De wijze waarop en de mate waarin voldaan is aan de wens van de gemeente om via duurzaam partnerschap innovatief, effectief en efficiënt te voldoen aan de ambities.
- Op welke manier en in welke mate Synthese trends en ontwikkelingen signaleert en verwerkt in vernieuwing van het aanbod en de manier van werken en organiseren van welzijnswerk.
- De mate van tevredenheid van stakeholders en cliënten en de verwerking van die resultaten in organisatie en dienstverlening.

4. Planning en vervolg

- Verwachtingen van de inzet van welzijnsinstelling: half september
- Collegebesluit over subsidiëring welzijnswerk: november.
- Subsidieaanvraag welzijnsinstelling bij gemeente: november.
- Definitieve subsidieaanvraag: begin december.
- Start nieuwe periode: 1 januari 2023.

Besluitvorming:
Beleidsoverleg inwoners 07-09-2022
PHO Frank Pubben 27-09-2022